

ŠKRAT



„ŠKRAT“ vsako prvo in tretjo soboto
V meseci vsakem razlil bo togoto.

„ŠKRAT“ stane vse leto 3 gld., polu
leta 1 gld. 50 kr., četrť leta 80 kr.

V Ljubljani, dne 21. februvarja 1885.

Številka 2. — Tečaj III.

Naročnina in reklamacije naj se pošiljajo
upravništvu, spisi pa uredništvu v „Na-
rodno Tiskarno“ v Ljubljani.

Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.

Čifutska hrabrost.

Zložil Koštrun.

Ko še komis smo klestili
In moško se nosili,
Kot v Kamerunu spéstili
Že vse bi Čruce bili.

Strupeni Anzeljev se bas
Čuj! v Čifuta zadere.
In ta mu reče: „Waisste was?
To kri samó izpere!“

Smejé mu Anzelj reče: „Šment,
To me je pretresnilo!
Naredil bom svoj testament,
Če bi se kaj zgodilo.

Prišla do tebe ni še vest
Od kranjske korenine,
Ki šale ne pozná, in šest
Jih pade, kjer porine.“

In vse lepo po reglemá
Je brzo šlo avanti;
Za to skrbeli so, se zná,
Oboji sekundanti.

Ko bil prišel je boja dan,
Pa Anzelj meri cesto,
Od prošle noči še zaspán,
Tja na nesrečno mesto.

Zastonj pa pričakujejo
Tam hrabre Čifutine;
In se zastonj hudujejo,
Ker Flekelesa ni ne.

In sekundantje podadó
V njegovo se jazbišče,
Da zvedeli bi, kaj je to,
Da ni ga na bojišče.

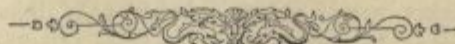
Z upitjem Čifutje samo
So le se bojevali,
So s krikom jerihonskem to
Ad punctum dokazali.

Ko jih ugleda: Wai geschrien!
Se v postelji preteza:
„Au wai geschrien! I bin gans hin,
Ker mrzlica me preza!“

Res bil njegov obraz je ves
Bledejši mimo zida;
Res tresel se je kakor pes,
Ko iz vode se skida;

A modri so možje takó
Soglasno ukrenili,
Da strah dvoboja ga samó
V bolezen mrzlo sili.

Tu hrabrost čifutska se je
Pač vrlo pokazala:
„Is ka Profitche, ako me
Svinčenka bi pobrala!“



Vaške slike.

Godčevska.

Pustni čas je pri kraji; a še vedno se mnogo govori o klobasah in kolinah; zatoorej vam hočem tudi jaz povedati prigodbo, katera se sicer pripoveduje v raznih oblikah, toda v resnici se je prigodila tako-le:

Župnik — recimo mu Podbrdnik — iskren prijatelj in zagovornik krvavih in jetrnih klobas, ogledoval je ravno na dvorišči svojega dobro rejenega prašiča, ko ga obišče majhen suh možiček — vaški učitelj.

„Kaj ne, lep prašič,“ ogovori ga župnik ter potaplja po hrbti prašiča? „A kaj mi koristi, ko ga moram nad polovico razdati, ako hočem vrniti koline vsem onim, kateri so jih meni darovali. In ravno sedaj premišljuje, kako bi se rešil iz te zadrege.“

Kakor sraka svoj kljun, kedar ugleda osamljeno pišče, tako si je obrisal suhi učitelj svoj dolgi nos, šepetaje župniku na uho.

„Veste kaj, gospod župnik; najbolje bo, ako prašiča na tihem zakoljete, potem pa razglasite, da vam je bil ukraden. Potem vam ne bode treba nikomur vračati kolin.“

„Dobra je ta!“ vsklikne veselo župnik ter povabi, ne sluteč kaj slabega, prekanjenega učitelja na polček vina. Toda župnik je mislil, učitelj pa storil.

Bilo je pozno po noči in luna se je skrivala za oblake. Učitelj in slaboglasni mesar Brivar pa sta tedaj previdno korakala po župnikovem dvorišči ter izginila v svinjak.

Vse je bilo zopet tiho in mirno, le sedaj pa sedaj čul se je zamolkli glas iz svinjaka, a naposled je tudi ta utihnil. Učitelj in Brivar pa sta polagoma zapuščala optana z nekim bremenom župnikov dvor ter izginila v nočni tmimi.

Komaj je drugo jutro prilezlo solnce izza gorá, vedel je že župnik, da mu je prašič ukraden. Jeza zaradi tolike izgube ga je ga tako trla, da na prvi hip niti vedel ni, kaj mu je storiti, a pozneje, ko se mu kri nekoliko pomiri, povabi učitelja k sebi ter mu razodene žalostno novost!

„Izvrstno!“ vsklikne učitelj, ko mu župnik pove, da mu je prašič ukraden. „Izvrstno! Le vsakemu tako povejte in brez dvojbe vam mora verjeti.“

„Ali verjemite mi, da se ne šalim; prašič je v resnici izginil iz svinjaka,“ zagotavlja ga župnik.

„Le tako naprej. Bolj ko bode te trdili, bolj se vam bode verjelo,“ odgovarja mu prekanjeni učitelj.

Dolgo sta še trdila župnik in učitelj vsak po svoje, naposled pa vendar župnika mine potrpežljivost ter se razkačen zadere nad učiteljem:

„Pojdite, pojdite! Ali ste tako zabiti ali pa hudobni, da me nečete razumeti.“

Učitelj, natihoma veseleč se svoje izpeljave, zapusti župnika, a še med vratmi ga zagotavlja, da izvrstno igra svojo ulogo in ako bode vsakega tako odpravil, kakor njega, potem ni o kolinah niti govora.

Skoro potem se raznese po vasi govorica, da je bil župniku ukraden prašič, in starikave vaščanke so takoj iztaknile, da ima učitelj mnogo več kolin na sušilu pri vaščanih, nego bi kdo pričakoval. Seveda tudi župniku ni ostalo dolgo tajnost, kar je govorila vsa vas.

„Dobra je ta,“ godrnjal je župnik sam pri sebi, ko je izvedel, katerega imajo vaščani na sumu, da bi mu ukradel prašiča. „Tako, tako! Tudi jaz sem imel učitelja na sumu, toda dokazov mi je nedostajalo, a sedaj imam tudi te.“

(Konec prih.)



LISTEK.

Literarno pismo.

Dragi! V zadnjem listu si me naganjal, da bi ti pisal večasi kaj o naši književnosti. Fiat voluntas tua! Rad ustrezem tej želji, da te tolikanj bolje upeljem v naše književno delovanje in pokažem dobre in slabe strani naših piscev in pesnikov. Sedanji svet je ves hudoben in poln zvijač. In te slabosti in podlosti v svetu zanašajo nam celo na naše leposlovno polje. Tudi pri nas se je že jela ugnjezdovati marsikatera napaka v književnost. In v tej največji nevarnosti pride nam, kakor rešilni angelj z neba, mož, ki je učen in ima vse filozofske sisteme v svoji oblasti. Mož je premišljeval, kako bi stopil v javnost, ter s to svojo učenostjo vsaj nekoliko pokazal svetu, kar zna in kar ne zna. In glej! Kakor nalašč se mu ponudi naša leposlovna literatura, da jo pretrese nekoliko na svojem filozofskem rešetju in da postavi meje slovenskemu pisanju. Le to mi ne gre v glavo, kako da se ni že prej oglašil in preprečil povodenj, ki se

je jela širiti po naši beletristiki. Ko bi hodili vsi naši pisatelji za tem možem, imeli bi literaturo, katera bi bila popolnem izvorna in se razločevala od literatur vseh ostalih narodov. Ta mož odprl je novo éro v naši književnosti in „Julijevi pogovori z Mirkom“ bodo ostali gotovo klasično delo. „Dodatek“ pa se bode tiskal v tisočerihih proizvodih in širil slavo slavnega moža. In kdo je, ki je gotovo prvi jel hoditi v šolo k temu filozofskemu možu? To je pisatelj spisa „Kaj človek skusi, če na Dunaj peš gre“.

Pač ti ne bi mogel oceniti tega spisa, ker je „unter — pardon — ohne aller Kritik“. To je uzor potopisov! Pač nam je „Glasnik“ prinesel jedenkrat „Pot iz Ljubljane do Šiške“, ali ta še ni vse nič proti temu spisu. Tu se ne nahaja tisto opisovanje, katerega se tako radi poslužujó potopisci, in prav je tako! Opisovanje in naštevanje krajev, mest, gorá itd. spada v zemljepisje ne pa v beletristiko. In ti krepki izrazi, kakor: „en dober štikelje“, „fitigot“ solé spis, da je kaj. Spis je prav naroden in želje vredno je, da bi se v spisih na take izraze bolj gledalo, da se ne poizgubé. Kako miče bralca to zanimivo pripovedovanje o „šunki“, „podvici“ itd; kar z roko bi lahko prijel tako drastično je vse naslikano. Ženske so v tem spisu v nekako mitično temoto zavite. Celoto pa belé nedosežni dovtipi in jezik je tak, kakor bi bil pisatelj pisal pred 50 leti. Celo slovenščini tako prilegajoči se členi se tu pa tam dobé in pisatelj si najbrž želi onih časov nazaj, ko je našo literaturico vodil otec Marko Pohlin. Spis je epohalne važnosti in pisatelji bodo izvestno hodili za njim; toda dosegel ga bode težko kdo. Uresničujó se Preširnové besede:

„Bog ti zaplati uk! po troji volji
Bom pel: gosen'ce kaj naj repo var'je,
Kak prideluje se krompir najbolji;
Kako odpravljajo se ovcam garje,
Preganjajo ušivim glavam gnjide,
Loviti miš' učil bom gospodarje.“

Taka mora biti naša literatura in potem ji gotovo ne bode mogel nihče očitati pantejizma, materijalizma, fatalizma in drugih — izmov, potem bode stala na pravi podlagi in ne morem si kaj, da zaključim prvo pismo z besedami prvega našega pesnika, če tudi nerad, ker je tako pregrešne pesni delal:

„O, svitli vek zdaj Muzam kranjskim pride!“

Na svidenje!

Rak.



PESMI.

V kazini.

Ko trata brez cvetja
Pod snegom leži,
Ko gaj je brez petja,
(Ker tičev več ni),
Ko vrabec zavetja
Iskaje kriči,
A kmet brez imetja
Pri peči sedi;
Tedaj se v kazini
Šopiri junak,
Razlaga družini
Nemčur dolgokrak,
Kako je za Nemce
V Ljubljani hudo,
Da manj so kot sence
Oslove, ho, ho!
In takrat po lici,
Vderó jim solzé,
Žene in možici
Najjéče kričé
V nemčurski da hiši
Miru prej ne bo
Najmanjše da miši
Slovence požró. „Škrat.“

Majkin svet.

„Oj, ne kadi vedno,“
Majka mi svetuje:
„Oj, ne kadi vedno,
Zdravju to škoduje.“

Da si majke blage
Dobre svete hvalim,
Vender vedno drage
Smodčice si palim.

Kaj pa deva krasna
Ravno jih prodaja?
Kaj pa zornojasna
Se mi nasmehava?

Ljuboslav.

☞

Njej.

Znala deva mila si,
Da me cvetje veseli:

Vsaj na okno si je děla,
Ko sem mimo bil hodeval,
Da bi žar njegov proseval,
Mi čutila otemnela —

Da še bolj me vzradosti
Tvoj obraz — li znala si?

Da bi znala — prikazala
Bi za cvetjem se.
Da bi znala — darovala
En pogled mi le.

Ljuboslav.

☞

ŠKRATOGRAMI.

Škofja Loka. Ločani neso zadnji
mej „omikanimi“: dobro se jim nemški
jezik poda.

Celje. Naš opat Wretschtschko je
iznajdljiv mož. Čeravno slovenskega „oče-
naša“ ne zna, vender niti na prižnici ne
pride v zadrego. Če družega ne ve, pa
začne pripovedovati o svojej pravdi proti
g. Likarju in dr. — Ta Vrečko ni dečko,
ampak je Vrečko opat — sapienti sat!
Če pojde tako dalje, bode opat Vrečko iz
svojih vernikov napravil same „kriminal-
doktorje“, in priporočalo bi se, da hodijo
ljudje namesto v cerkev, rajši k obrav-
navam pri okrožnej sodnji.

Ormuž. Kdor drugim jamo kop-
lje, sam va-njo pade. Izvzeti niso niti
kmetiči.

Pariz. Kolera je sicer že davno
ponehala, a ljudje vender še mrjó.

Carigrad. Sultan našel je danes
na sprehodu srebern tolar. V svojej ra-
dosti šel je takoj v „Hagijo Sofijo“ za-
hvaljevat se Allah-u in proroku. Zvečer
mesto razsvitljeno, navdušenje veliko. —
Turške srečke so vsled tega poskočile,
turški upniki pa še ne.

Z onega sveta. Wawreczko snuje
„Ortsgruppe“ nemškega „Schulvereina“.

POGOVORI.

A. (videč prijatelja B. za pod pazduho
na drevesu obešenega ga vpraša): „Kaj
pa vendar počenjaš?“

B.: „Obesil sem se!“

A.: „Tepec! Ako se že hočeš obesiti, mo-
raš dejati vrv okrog vratu.“

B.: „Sem že tudi tako poskusil, a potem
nisem mogel dihati.“

☞

Oče: „Janezek! Kaj si včeraj ves dan
delal?“

Janezek: „Nič!“

Oče: „Kaj pa ti, Tonček?“

Tonček: „Jaz sem pa Janezku po-
magal.“

☞

Strežaj: „Milostljiva gospa baronica,
danes bodo led pripeljali. Sedaj pa ne
vem, kam bi dejal lanskega kolikor
ga je še v ledenici?“

Baronica: „Dajte ga ubogim. Ubogi
vse poletje niso imeli ledu.“

☞

Gospa (prosjaku): „Na vse zgodaj že
po žganju smrdite.“

Prosjak: „Menite li, da more človek,
če tako le krajcarje skupaj prosjači,
šampanjca piti.“

DROBIŽ.

Na plesu, katerega je priredilo fil-
harmonično društvo na prejšnjem stre-
lišči, vskliknil je nekdo iz odbora, ko je
ugledal v dvorani polno praznega: „Malo
nas je, a smo ljudi!“

☞

V neke aristokratske družbi so se
pogovarjali, da je neka tovarna ustavila
svoje delo in zdaj na stotine delavcev
nima kruha. „Naj pa zemlje jedo,“
oglasil se dobrasrečna dama.

☞

Voltaire se je mudil na svoja stara
leta tudi v Ferney, kjer so ga ljudje
mногоštevilno obiskavali. Starčeku po-
stajala je drznost tujcev že toli nadležna,
da je bil primoran često hliniti bolezni.
Jedenkrat pride tudi nekoliko Angležev
v Ferney. Domači sluga naznani tuje
prišlece. Voltaire: „Recite, da sem za
smrt bolan.“ Sluga objavi gostom go-
spodov odgovor. Angleži prosijo potem
za dovoljenje, da bi gospoda radi samo
videli. Voltaire: „Povejte jim, da sem
umrl.“ Zopet sporoči sluga to tujcem.
Angleži moledovajo slednjič za dovoljenje,
da bi videli vsaj mrtveca. Ko sluga
zadnje prošnje gospodu objavi, zakliče
Voltaire na skrajno mejo pritiran jako
nejevoljno: „Nu torej — recite jim, hu-
dič me je vzela!“

LISTNICA.

Koštrun: Prejeli in kakor vidite ste nam
ustregli. „Čifutsko hrabrost“ smo porabili za
prvo stran, a bržkone odmenili bodemo tudi
ostalim isto mesto. — Máležu: Hvala! Natis-
nili smo nekaj že v izšlo številko, a vse drugo
priobčimo polagoma. — Blag. gosp. J. U. v P.:
Prejeli, toda jednake stvari je težko priobčevati.
Pri priliki kaj družega! — Ljuboslav: Hvala
za poslano pesmico. Nekaj sedaj, nekaj prihod-
njič. — Blag. gosp. G. P. v K.: Hvala! Jako nam
bodete ustregli, ako nam pošljete objubljeno,
toda ne preostro, da nas ne konfiskujejo. —
Vsem drugim gospodom dopisnikom lepa hvala!

Blag. gosp. J. K. v Genovi: Za poslano
„lire“ smo prejeli 1 glđ. 44 kr. Naročnina za
Italijo znaša za vse leto 3 glđ. 50 kr. Pozdrav!

Številko 2. smo poslali vsem onim
častitim naročnikom, kateri so nam
poslali naročnino vsaj za četrt leta. —
Postreči moremo novim naročnikom
s prvo in drugo številko.

☞



Prijetno po leti — brez dela je res;
Kjer morem kaj vzeti — pa prosim še vmes.



Ko zima pridirja, — ko nimam kaj jest';
Ko sem brez „kvartirja“ — na Žabjek grem sest'.



O, predpust! ti čas presneti,
Da bi več ne prišel v drugo!



Prijatelja sta moja le jedina
Ta pipa in pa žgana tekočina.

Mož (ogledujoč stvari, katere je žena ravno iz prodajalne domu prinesla): „Ti pa tudi vse najslabeyše pokupiš. Kar nobeden drugi ne mara, pa ti vzameš!“

Žena: „Prav je, da sam priznaješ slabost, katero pa sem najbolj tedaj pokazala, ko sem vzela tebe.“

Vseh potrjih in razdrapanih jetre in spridenega želodčka, naznanjam vsem prijateljem in častilcem presunljivo vest, da se je vsestranski spoštovani gospod

Dolgovslav Pust,

lastnik neštevilnih kotiljonovih redov, prouzročitelj dolgov, iskren častilec plesa in norčije itd., itd.,

po šesttedenskem hiranji žepov in drugih enakih boleznih 17. februarja 1885. leta, preselil v kraljestvo negotovosti.

Pogreb nepozabljivega ranjkega, katerega priporočamo vsem njegovim častilcem v blag spomin, bil je pepelnično sredo zjutraj iz prejšnjega streljšča, spremljan od neštevilnih zaspanih pogrebcev.

Opravila po ranjkem bodo imeli še več mesecev vsak torek in četrtek uradniki ljubljanske zastavljalnice.

V Ljubljani, dne 18. februarja 1885. leta.

„Škrat.“

Žena: „Poglej, dragi moj, svojega tovariša, kako je vedno elegantno oblečen, ti imaš pa tako obnošeno obleko, da se celo jaz sramujem, a vender ni tvoja plača nič manjša od njegove.“

Mož: To je prav naravno, kajti jaz plačujem krojača, oni pa mu ostaja dolžan.“